

Västsahara

Nr 2/2008 pris 25:- Enda tidskriften i Norden om Västsahara

Hemlig reportageresa:
I det ockuperade
Västsahara

TIDSKRIFTEN VÄSTSAHARA

Tema: På ockuperad mark

2 2008
juni

Utgivare av Föreningen Västsahara
och utkommer med
fyra nummer per år.

ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör:

Lena Thunberg

Redaktionsråd: Jan Strömdahl,

Martin Wikström,

Arto Valtonen

och Monica Zak.

Layout: Johan Franzon

Adress: Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21

413 04 Göteborg

tel 031 - 24 72 30

Hemsida: www.vastsahara.net

E-post: vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:

tel 0158 - 139 59

Privatperson: 100:-

Organisation: 125:-

Stödprenumeration: 125:-

Utländsk prenumeration: 175:-

pg 20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara

c/o Jan Strömdahl

Mälarvarvsbacken 5

117 33 Stockholm

tel 08 - 668 88 41

070 - 438 88 41

Tryckeri: Markaryds grafiska

Omslagsbilder:

Framsida: Hamnen i El Aaiún

varifrån fisk transporteras i

frysboxar till Agadir.

Baksida: Manifestation i Smara.

Bilder: Lena Thunberg

INNEHÅLL

Torterad i Marrakesh	sid 4
Tema: På ockuperad mark	sid 5
Minor och övergrepp	sid 12
Studenter i Marrakesh förföljs	sid 14
Femton ungdomar försvunna 2005	sid 14
Inte en euro till Marocko	sid 15
Göteborgare misstänkta för olaga fiske	sid 16
Fiske - inget för västsaharier	sid 16
Två tidigare MINURSO-chefer talar ut	sid 17
FN-mandatet förlängt	sid 18
"United Nothing"	sid 18

Nästa nummer av Västsahara utkommer i september.

Karta: Björn Eriksson

Försvara västsaharierna!

Det är förbjudet att hävda att Västsahara inte tillhör Marocko. En västsaharier som gör det genom att till exempel vifta med den västsahariska flaggan i den ockuperade delen av Västsahara riskerar att förlora sitt jobb, gripas av polis, torteras, fängslas och kanske "försvinna".

Manifestationer är förbjudna. Människorättsorganisationer som ASVDH och CODESA är förbjudna.

Jag var i El Aaiún och Smara i mars och träffade många modiga västsahariska människorättsaktivister. Det här numret av Västsahara är ett temanummer med bland annat deras härresande berättelser.

I juni 1991 frigav Marocko plötsligt 320 västsahariska "försvunna" fångar. Som skuggor dök de upp ur hemliga fängelsehålor. Nyheten om Tazmamart-fängelset med marockanska militärfångar hade just exploderat i medierna och västsahariernas öden försvann i bruset. Själva kom de till ett nytt fängelse, den ockuperade delen av Västsahara.

Den sanna bilden av Marockos brutala ockupation måste äntligen komma fram. De västsahariska politiska fångarna måste frigges och den västsahariska befolkningen måste omedelbart skyddas.

"Tortyren mot den västsahariska juristen Enaama Afsari måste utredas" skriver Amnesty International med anledning av att denne människorättsaktivist greps i april i Marrakesh, torterades och tvingades att skriva under ett erkännande om att han hade kört rattfull och knivhotat en marockan. Hans franska hustru och tre medlemmar av en fransk kristen organisation utvisades efter häktningsförhandlingarna, anklagade för att vara "fiender" till Marocko. Enaama Asfari dömdes till två månaders fängelse.

MINURSO:s mandat borde utökas till att även gälla bevakningen av de mänskliga rättigheterna, anser många medlemsländer i FN. Detta förslag stoppade dock Frankrike i säkerhetsrådet.

I mars publicerade den svenska regeringen sin rapport om de mänskliga rättigheterna världen runt. "EU brukar ofta framhålla Marocko som ett föregångsland i Mellanöstern och Nordafrikaregionen vad gäller respekten för de mänskliga rättigheterna", står det i Marocko-rapporten. Ingenstans i Västsahararapporten nämns att Marocko de facto är en ockupant eller att västsahariernas rätt till självbestämmande är en fråga för FN att försvara och genomdriva. I stället beskrivs försöket från marockansk sida att erbjuda västsaharierna begränsat självstyre i positiva ordalag.

Håret reser sig.

Lena Thunberg,
redaktör för Västsahara

Lena Thunberg

Doktoranden Said Baillal var en av initiativtagarna till hungerstrejken.
Bild: www.vest-sahara.no

Hungerstrejk i sju fångelser

Den 20 februari startade doktoranden Said Baillal en hungerstrejk vid fängelset i Rabat. Den 5 mars följde 27 politiska fångar vid Svarta fängelset i El Aaiún efter och sedan följde fångar i Tiznit, Salé, Terdouant, Ait Melloul, Inzegane och Kenitra i Marocko efter. Sammanlagt hungerstrejkade cirka 55 västsahariska fångar mot usla förhållanden i fångelserna och för att betraktas som politiska fångar. De krävde också skydd för civilbefolkningen och folkomröstning om självständighet för Västsahara.

Fångarna fick ingen medicin och inga besök. De sanitära förhållandena var mycket dåliga.

I slutet av mars värdjade anhöriga till de strejkande att avbryta aktionen på grund av att hälsoläget för flera av fångarna var kritiskt. En av dem var Said Baillal som då varken kunde gå eller tala.

Fångarna avbröt strejken utan att ha fått igenom sina krav.

Said Baillal, som hade dömts till åtta månaders fängelse i december fick sitt straff sänkt till 4 månader vid en ny rättegång i slutet av mars. Flera utländska jurister deltog som åhörare vid rättegången. När Baillal frigavs i april hade han tvångsflyttats från Rabat till fängelset i Berchid nära Casablanca, eftersom myndigheterna ville förhindra den mottagning som var planerad för honom av studenter vid universitetet i Rabat.

Said Baillal greps och dömdes på grund av sitt deltagande i studentmanifestationer i maj 2007.

Lena Thunberg

Torterad i Marrakesh

Jurist bands fast i ett träd och misshandlades

Enaama Asfari, västsaharisk jurist bosatt i Frankrike, dömdes den 28 april till två månaders fängelse och 3 000 dirham i böter i Marrakesh för rattfylleri och misshandel. Han hade under tecknat ett erkännande efter att ha bundits fast vid ett träd i fyra timmar och torterats av polis, som frågade ut honom om hans kontakter med de västsahariska studenterna. Tre dagar tidigare hade hans fru utvisats ur landet.

Enaama Asfari är ordförande för människorättsorganisationen CORELSO. Han är 38 år och har studerat juridik i Frankrike efter att ha påbörjat studierna i Marocko. Hans västsahariske far var "försvunnen" i 16 år och frigavs tillsammans med många andra civila västsaharier 1991.

Vid inresan i Marocko i januari i år blev Enaama Asfari stoppad och utfrågad. Det visade sig att passpolisen kände till att han hade medverkat i ett slutet möte i det franska parlamentet i Paris i januari arrangerat av en parlamentariker.

I februari blev Asfari i Marrakesh uppsökt av en marockansk säkerhetspolis, som meddelade att om han begav sig till det ockuperade Västsahara, så kunde han vänta sig tre eller fyra års fängelse. Asfari valde därför att inte resa in i Västsahara utan stannade i stället i Marrakesh.

I mars reste han till Rabat för att närvara vid rättegången mot Said Baillal, en västsaharisk doktorand som senare dömdes till fyra månaders fängelse efter att ha deltagit i fredliga demonstrationer vid universitetet i Rabat i maj 2007. Polisen väntade på Enaama Asfari på järnvägsstationen i Rabat och förhörde honom. Han fick inte lov att närvara vid rättegången utan eskorterades i stället av polisen tillbaka till Marrakesh.

I april försvann Enaama Asfari plötsligt. Hans franska fru fick ingen kontakt med honom under tre dagar. Till slut lyckades två normmän från Tromsö, Viktor Enoksen och Jim Stensrud Hansen, att lokalisera honom till ett fängelse i Marrakesh. Enaama Asfari hade då fått tag på en mobiltelefon.

De två normmännen var i Marrakesh för att lära sig mer om ockupationen av Västsahara och bland annat träffa representanter för de västsahariska studenterna, som sedan maj 2007 har förföljts på olika sätt. Enaama Asfari skulle vara kontakten mellan normmännen och studenterna.

– Vi ville få förstahandsinformation av studenterna som har angripits av polis och andra personer under en lång tid. Men vi hade inte räknat med att vår kontakt skulle hamna i fängelse, innan vi hade hunnit träffa en enda person här, sa Viktor Enoksen.

Amnesty International kräver i ett uttalande den 25 april att tortyren mot Enaama Asfari måste utredas.

Enaama Asfari hade den 13 april gripits av civilklädda poliser, försetts med handbojor och fått ögonen förbundna och förts till en okänd plats utanför Marrakesh. Där bands han fast i ett träd i fyra timmar medan han blev torterad och utfrågad om sina kontakter med de västsahariska studenterna.

Han fördes till en polisstation och sedan fängelse utan att ha fått någon läkarvård och utan att häktningsdomaren, som han ställdes inför den 21 april, tog hänsyn till att Enaama Asfari erkänt

Enaama Asfari och hans franska fru.
Bild: www.vest-sahara.no

under tortyr eller att tortyr över huvudet taget förekommit.

Han anklagades för att ha kört rattfull, misshandlat en marockan och hotat med kniv. Detta ska enligt ett vittne ha skett samtidigt som han blev misshandlad fastbunden vid trädet.

Dagen efter kunde hans släktingar besöka honom för första gången i fängelset. Han hade då fortfarande inte blivit läkarundersökt. Släktingarna berättade för Amnesty International att han hade skador och märken under ögonen, på handlederna, armbågarna, på insidan lären, på fötterna samt brännskador efter cigaretter på armarna.

Enaama Asfaris franska fru och tre andra franska medborgare från bland annat en kristen frivilligorganisation, som hade övervakat häktningsförhandlingen, greps i Tan-Tan i södra Marocko fyra dagar senare och förhördes i 13 timmar. De anklagades för att sympatisera med "fienden" och utvisades ur landet via Agadir flygplats.

Amnesty International kräver i ett uttalande den 25 april att tortyren mot Enaama Asfari måste utredas. Amnesty kräver också att de marockanska myndigheterna tillåter alla att fredligt samla in och sprida information och åsikter om människorättsfrågor och påpekar att Marocko nyligen upprepade sitt åtagande för mänskliga rättigheter vid FN:s Människorättsråd i Genève.

Enaama Asfari befann sig efter domen i fängelset Boulemerhez i Marrakesh tillsammans med 70 andra vanliga kriminella fångar.

– Domen är orättfärdig, sa han på telefon till den norska Stöttekommittén för Vest-Sahara och berättade att det var svårt att sova och att han omedelbart ville bli förflyttad.

Lena Thunberg

Det ockuperade Västsahara

Människorättsaktivister torteras och döms till långa fängelsestraff för brott de inte har begått.

Alla sympatyttringar för ett fritt Västsahara är förbjudna.

Nyss hemkommen från en omtumlande resa till den ockuperade delen av Västsahara, läser jag med stigande förvåning Utrikesdepartementets rapport om de mänskliga rättigheterna i Västsahara. Ingenstans i rapporten nämns att Marocko de facto är en ockupant eller att västsahariernas rätt till självbestämmande är en fråga för FN att försvara och genomdriva.

Jag tog mig in i den Marocko-ockuperade delen som turist. Något annat hade varit omöjligt. Jag hade tur och fick träffa många västsahariska människorättsaktivister.

Ungdomar i Smara protesterar mot ockupationen.

Det är förbjudet att hävda att Västsahara inte tillhör Marocko. Det är också förbjudet att uttrycka sympatier med självständighetsrörelsen Polisario. Det är förbjudet att visa den västsahariska flaggan.

Västsahariska människorättsaktivister grips, torteras, fängslas och döms på falska grunder eller med framtvingade erkännanden till långa fängelsestraff för handlingar de inte har begått eller för att de har yttrat en åsikt. Att de grundläggande mänskliga rättigheterna yttrandefrihet, åsiktsfrihet och mötesfrihet förvägras de västsaharier som förespråkar ett självständigt Västsahara konstaterades av en FN-delegation i maj 2006. Det är förbjudet att tillhöra människorättsorganisationerna CODESA och ASVDH.

– Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna, skriver regeringen till riksdagen i en skrivelse den 18 mars.

Jag hoppas att den rösten blir stark och omedelbar. Västsaharierna behöver uppmärksamhet nu.

Den mediatystnad som gäller de ockuperade delarna av Västsahara måste brytas. Marocko måste tvingas tillåta oberoende journalister och företrädare för frivilligorganisationer få tillträde till området och att få rapportera fritt. Det är en fundamental rättighet för västsaharierna att få tala med vem de vill utan att hotas av repressalier.

– Vi har varit mycket rädda. Nu struntar vi i vad som händer oss, säger många människorättsaktivister.

Huvudstaden El Aaiún är en expanderande stad, där det byggs överallt. Kontrasten mellan slumkvarteren och exklusiva villor är stor. I Smara, som ligger ganska nära den 200 mil långa minerade och radarövervakade "muren", som delar Västsahara i två delar, var den militära närva-

ron mycket påtaglig.

I Smara blev jag vittne till en manifestation där några västsahariska ungdomar och skrev slagord på väggarna i ett kvarter. Det hela var över på några minuter. Polisen var nära.

Jag deltog också i en fest för västsaharier, som var på besök från flyktinglägren under fem dagar. Dessa utbytesresor äger rum i FN:s flyktingkommissariat UNHCR:s regi sedan några år tillbaka som ett led i ett förtroendeskapande arbete. 30 västsaharier åt gången flygs över till antingen flyktinglägren eller den ockuperade delen av Västsahara för att träffa sina närmaste släktingar, som man kanske inte har sett på 25 – 30 år. Tusentals västsaharier står på väntelistor för att få delta i resorna. Hittills är det enbart barn-föräldrar som får åka för att träffa varandra.

Jag var klädd i västsahariska kläder för att inte väcka uppmärksamhet på festen. Rädslan för att marockansk civilklädd polis skulle vara närvarande märktes. Säkert över 100 västsaharier deltog i festen, där alla satt på golvet och lyssnade på levande musik. På en liten scen uppträdde några västsaharier med dans, sång och korta tal. Den västsahariska flaggan exponerades och små flygblad med flaggor spreds i lokalen. Efter någon timme blev jag plötsligt uppmanad att snabbt lämna lokalen på grund av att polis var på väg. Jag tog mig med eskort därifrån efter att ha gömt mig på några olika platser. Senare på natten fick jag veta att cirka 100 poliser hade omringat huset. "Men det var inga problem, de tog namnen på 93 västsaharier, slog dem lite och jagade iväg alla hem. Ingen blev arresterad," berättade en lättad västsaharier, som uppenbarligen var van vid hårdare behandling.

När jag dagen därpå lämnade Smara var jag övervakad av polis. ■

*** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt ***

CODESA, (Collective of Sahrawi Human Rights Defenders) publicerade i mars sin årsrapport för 2007 om brotten mot de mänskliga rättigheterna i den ockuperade

delen av Västsahara.

Det grundläggande brottet är att västsaharierna har berövats sin rätt till självbestämmande. Det påpekades redan i FN:s

Människorättsråds rapport från besöket 2006, skriver CODESA.

Det är förbjudet att yttra, demonstrera för eller hävda att Västsahara inte tillhör Ma-

Mamma svimmade när jag dök upp efter fyra år

– Den 20 november 1987 greps jag av den marockanska polisen. Då var jag 18 år gammal, berättar Daaha.

En teknisk mission från FN skulle besöka den ockuperade delen av Västsahara. Men FN-delegationen blev kvarhållen i Rabat i två dagar och anlände alltså två dagar senare än som var sagt. Under dessa två dagar grep polisen i stället 200 västahariska Polisariosympatisörer för att de inte skulle "störa" delegationens besök.

Daaha var "försvunnen" i fyra år.

De gripna var mellan 16 och 80 år gamla.

– De flesta släpptes några månader senare men jag tillhörde en grupp på 47 män och 10 kvinnor som fördes till ett hemligt fängelse, en gammal spansk garnison 25 kilometer utanför El Aaiún vid havet. Där satt vi fängslade i hemlighet i fyra år. Ingen rättegång hölls och vi var inte dömda. De marockanska myndigheterna sa till våra anhöriga att vi var döda.

– Fyra personer dog under den här tiden. En av dem, Mohamed Khalil, dog av tortyren efter bara några dagar. De andra tre dog av TBC.

– Under de första tre dagarna fick vi ingen mat. Vi torterades i fjorton dagar och fick förhörfrågor som: Vilken cell tillhör du? Vad gör ni? Vilka personer är med? Vad gör din familj?

– Vi var femton personer i varje cell. I åtta månader var vi fastbundna två och två. Hela tiden var våra ögon förbundna. Vi tvingades sitta alldeles stilla i samma position med ansiktena mot väggen och vi fick inte prata med varandra. På natten fick vi ligga på golvet tätt intill varandra för att få plats. Hela tiden väckte vakterna oss med batongslag för att vi inte skulle sova mer än någon timma i sträck.

– Vi fick gå på toaletten två gånger per dygn. För övrigt fick vi uträtta våra behov i cellen i avklippta flaskor eller liknande. Vi hade ingen rätt att tvätta oss. På grund av stanken i cellerna gick vakterna mycket sällan in till oss. Det var mycket kallt på vintern. Under de fyra åren fick vi bara två par byxor och två skjortor förutom de

kläder vi hade på oss när vi greps. Vi fick inga skor. Maten bestod av linser, som serverades i avklippta plastflaskor. Ofta var det insekter i maten.

– Bland oss fanns en hel familj på sju personer, mamman till Mohamed Khalil och andra familjemedlemmar.

– Den 19 juni 1991 blev vi allihop plötsligt och utan förvarning släppta. Min mamma svimmade, när jag dök upp i dörröppningen till vårt hem. Hon var övertygad om att jag var död. Och jag var verkligen ett levande lik, eftersom jag bara vägde 39 kilo mot 63 kilo när jag arresterades.

Daaha berättar att det var omöjligt att sprida information om det som hade hänt. Det fanns ingen kontakt med turister eller andra utlänningar. All telefonkontakt gick dessutom via Casablanca. 1994, 1995 och 1998 reste han tillsammans med några andra till Rabat för att försöka komma i

kontakt med internationella organisationer och få ut informationen.

I samband med den fredliga "intifadan", som startade 2005, har han gripits fyra gånger. Polisen har dock släppt honom efter några timmars förhör och hotelser av olika slag.

– MINURSO måste få ett större FN-mandat. De måste kunna försvara de mänskliga rättigheterna, säger Dahaa. Människorättsorganisationen ASVDH är förbjuden. Det finns alltså ingen yttrandefrihet.

– Det är mycket viktigt att journalister kommer hit, säger Daaha. ■

Vi var femton personer i varje cell. I åtta månader var vi fastbundna två och två. Hela tiden var våra ögon förbundna.

**** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från o**

rocko. Människorättsorganisationer som ASVDH, CODESA och fackliga organisationer som hävdar rätten till självständighet är förbjudna. Manifestationer är förbjudna. Per-

soner som yttrar sig för ett självständigt Västsahara riskerar sin lön, sitt jobb, sitt eventuella pass, rätten att återvända till Västsahara samt sin frihet. Dessa personer kan ut-

sättas för trakasserier, gripande, tortyr och fängelse. De riskerar också att få sina hem förstörda av marockansk polis. En västaharier har dessutom mördats av marockansk polis.

Jag tvångsförflyttades till Marocko

1988 skickade Marocko 6 000 västahariska studenter till Marocko för att "marockaniseras". Nasiri var en av dem. Studenterna kom från Dakhla, El Aaiún och Smara och var mellan 17 och 29 år. De fick jobb på papperet och en lön men behövde inte göra något. Det fanns inga vuxna personer omkring dem, inga släktingar eller äldre vänner. Ungdomarna fick dessutom gratis bostad. Tanken var att de skulle passiviseras, glömma Västsahara och Polisario och kanske i stället börja använda droger. Några gjorde det. Några gifte sig med marockanskor. Men 400 ungdomar flydde över till Polisarios flyktingläger i stället.

Det hela blev alltså ett misslyckat projekt för Marocko och ungdomarna återvände till Västsahara. En del får fortfarande pengar av de marockanska myndigheter.

Nasiri har fått pengar, men när han greps och kom i fängelse 1992 stoppades utbetalningarna till 1998. Från 2003 till 2005 stoppades också utbetalningarna på grund av att han var aktiv. Nu hotas han av att betalningen ska upphöra. Tidigare fick han 100 dollar i månaden, nu 280 dollar i månaden.

Nasiri var Polisariosympatisör, greps och satt i hemliga fängelser 1992-1994. Under 1993 satt han i fängelset i Ait Melloul. Från 2003 satt han i 1,5 år i Svarta

Nasiri har fängslats många gånger.

fängelset för att han talade om frihet och respekt för de mänskliga rättigheterna och om självbestämmande.

Nasiri har varit aktivist för mänskliga rättigheter sedan 1996. Sammanlagt har han varit fängslad fem gånger och suttit i fängelset PC CIM i El Aaiún i en månad. Där fanns både män och kvinnor. Några var bara 12 år gamla.

– Jag har arresterats många gånger men det är min plikt att fortsätta.

– PC CIM är det värsta fängelset i världen. Man fick inte sova, hängdes upp i luf-

ten så att inte fötterna nuddar golvet. Man är isolerad, kan inte se och inte tala. Det finns insekter i maten men man tvingas att äta ändå. Hela tiden slår de dig så att du inte kan sova och förhör dig. Bara två gånger om dagen får man gå på toaletten. Man får ingen medicin och inte träffa läkare. Man kan inte tvätta sig och man får löss och loppor. De hällde smutsvatten över oss. Fångarna bad då om hjälp. Då fick vi lusmedel hållt över oss i stället.

2006 greps Nasiri igen och förhördes i tre dagar. ■

Mohameds pappa dog av tortyr.

Vitnade för FN och fick sedan sparken

1976 greps Haiba Mayara tillsammans med sina tre bröder av marockansk polis. Haiba dog av tortyren efter ett år i fängelse. De tre bröderna släpptes 1991.

Haibas son Mohamed Mayara var bara två månader gammal när pappan fängslades. Idag är han 32 år och ordförande i Committee of Families of Martyrs inside

Moroccan Secret Jails.

Som anhängare och som ordförande i gruppen och eftersom han hade pass vitnade han i Genève inför FN:s Människorättsråd hösten 2007. När han kom tillbaka till Västsahara hade han fått sparken från sitt arbete. ■

ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område ***

CODESA har gjort en sammanställning av alla kränkningar under 2007 samt redogörelse för hur västaharierna påverkas av att de saknar grundläggande mänskliga rättig-

heter som rätt till åsikts-, yttrande-, tryck- och mötesfrihet. Rapporten finns att läsa på www.arso.org. Där finns också FN:s människorättsråds rapport.

Människorättsorganisationen ASVDH (Sahrawi Association of Victims of Grave Human Rights Violations Committed by the Moroccan State) rapporterar regelbundet på sin

Jag var 16 år när jag greps

– I oktober 1992 var jag på Smaragatan i El Aaiún och protesterade mot att val till det marockanska parlamentet skulle hållas i det ockuperade Västsahara, berättar Fadah. Då hade FN-styrkan funnits på plats i ett år för att genomföra folkom-

röstningen om Västsaharas självständighet. Vi var en grupp elever som sprang med flaggor och flygblad. Jag var 16 år gammal. Marockaner försökte stoppa oss. Några av oss blev gripna av polisen direkt men några blev tagna i hemmen.

Fadah fick inte komma tillbaka till skolan efter åtta månader i fängelset.

– Klockan sex på morgonen kom civilklädda poliser hem. Mamma började gråta, när de förde bort mig.

– Jag fördes till det ökända PC CIM, ett hemligt fängelse i El Aaiún, där tusentals västsaharier har torterats. Alla som fångslas passerar detta ställe. Vi var 63 personer som hade gripits denna gång.

– Under en månad blev vi torterade på olika sätt. Vi hängdes upp i händerna och blev slagna. Många kvinnor blev våldtagna. Vi hade ögonen förbundna och händerna bakbundna. Vakterna såg till att vi inte fick sova. Hela tiden blev vi skymfade på olika sätt.

– Maten var usel. Vi fick äta bröd som vakterna redan hade ätit på.

– När en manifestation av något slag pågick, blev vi torterade igen som straff. Jag fick också många frågor om saker som jag absolut inte kände till.

– Mina föräldrar visste inte var jag fanns. Hela min familj fick problem. Min mamma hamnade på sjukhus. Min bror som studerade i Agadir greps av polisen.

– I åtta månader satt jag i detta fängelse. Två personer är fortfarande försvunna: El Kotb Lhafed och Said Lkairouan. De var också 16 år.

När Fadah släpptes från fängelset fick hon inte komma tillbaka till skolan. Hon har heller inte fått något jobb och har alltså ingen lön.

– Det värsta idag är att jag inte fick fortsätta att studera.

Fadah ser helt lugn och samlad ut i sin vackra melhafa. ■

aste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rappo

hemsida om situationen i ockuperat område: www.asvdh.net

Human Rights Watch har nyligen samt i sin

årsrapport uppmärksammat situationen för den västsahariska befolkningen i den ockuperade delen av Västsahara. Läs mer på: www.hrw.org

Amnesty International har uppmärksammat de hungerstrejkande västsaharierna, samvetsfängen Said El Ballal samt Enaama Asfari.

Mettous familj misshandlades och hemmet slogs sönder 2006.

Du är vår budbärare

– Du är vår budbärare, säger Mettou allvarligt. Sprid informationen. Vi är hjälplösa. Vad kan jag själv göra? Vi är beredda att offra allt för självständigheten.

Mycket senare tittar jag på ett foto från 2006. Jag ser en blåslagen Mettou liggande på en säng och ett annat foto på ett sönderslaget hem.

När jag träffar Mettou i den ockuperade ökenstaden Smara, där den marockanska militära närvaron är mycket påtaglig, ser hon förtroendeingivande och lugn ut.

– 2006 ordnade vi en fest för grannen Loud som precis hade släppts ur fängelset. Vi hade ett tält och massor av människor kom. Men så gjorde också polisen. Hela kvarteret omringades av reguljär polis och extrainsatta styrkor från El Aaiún. Polisen grep 133 personer och slog sönder hela husets inredning. Min familj greps naturligtvis också och blev misshandlad. Alla som greps blev misshandlade under de 26 timmar som vi satt på polisstationen. Elva personer fick armar eller ben brutna. En person bröt både armar och ben och fick skickas till El Aaiún.

Vad hade då Loud gjort?

– Besökare från flyktinglägren hade kommit till Smara, berättar Loud, 33 år.

Det är en del av flyktingkommisariatet UNHCR:s förtroendeskapande åtgärder. Västsaharier från flyktinglägren flygs över till ockuperat område för att under fem dagar få träffa släktingar som de kanske inte har sett på 25 år. En stor tillställning ordnades för dem i ett hem.

– Jag var där och blev filmad med den västsahariska flaggan, när jag ropade några

slagord om självständighet för Västsahara. Det räckte för att polisen som hade fått tag på filmen, senare skulle gripa mig. En tand blev utslagen, när de grep mig. Jag dömdes till ett års fängelse och 5 000 dirham (cirka 5 000 skr) i böter. Min familj protesterade i rättegångssalen. Då blev de också misshandlade.

Mettou är 48 år. Redan 1975, när Marocko ockuperade Västsahara, var hon aktivist. Hon hade startat redan mot spanjorerna.

I maj 1979, när hon var 19 år gammal, satt hon tillsammans med 40 andra kvinnor och fem män och sydde Västsaharaflaggor för att fira Polisarios "födelsedag" den 20 maj. Det skulle hon inte ha gjort. Civilklädd polis stövlade in i lokalen och grep dem. Hon fick tillbringa fyra månader på tortyrcentralen PC CIM och tre månader i Svarta fängelset i El Aaiún. De fångslade blev bland annat slagna på fötterna så att de inte kunde gå.

– Det går inte att berätta om allt som vi utsattes för då, säger Mettou. ■

Loud dömdes till ett års fängelse för att ha visat flaggan.

*orter från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område*

Yarba Mahfoud Mohamed, västsaharier bosatt i Spanien och krigsskadad, anlände till El Aaiún 18 mars för att hälsa på sina släktingar. Eftersom han inte hade för avsikt

att stanna i den ockuperade delen av Västsahara avvisades han i sin rullstol på El Aaiúns flygplats.

Västsaharier under utbildning sittdemonstrerade den 18 mars i protest mot att de marginaliseras och förvägras arbete. Demonstranterna slogs brutalt ned av po-

Vi satt tolv år i ett hemligt fängelse

”Vi kanske straffas nu, men det struntar vi i. Det är vår rätt att tala.”

Syskonen Mohamed, Salek och Aziza greps när de tillsammans med nio andra västsaharier försökte fly till flyktinglägren i Algeriet 1979. Då var syskonen 18, 19 och 26 år.

Mohamed berättar:

– Vi fördes till olika fängelser men till slut till det hemliga fängelset Khalat M’Gouna i Atlasbergen. Där fanns bara västsaharier. Många har hört talas om fängelset Tazmamart men få har hört om Khalat M’Ghouna. Det var ett specialfängelse för västsaharier och låg 80 km sydost om Quarzazate. Ingen visste att det fanns. Våra anhöriga trodde att vi var döda. De marockanska myndigheterna förnekade att de kände till oss och berättade ingenting för våra släktingar.

– Det var mycket kallt på vintern, minusgrader. Skor fick vi inte. Vi var tvungna att försöka tillverka något själva. Kläder fick vi en gång om året. Man fick stoppa ned handen i en säck och dra upp något plagg. Man visste aldrig vad det var för klädesplagg man fick upp. Maten vi fick hade vakthundarna ätit på.

– Den första gruppen västsaharier kom dit 1980. Vi var sammanlagt 130 personer där. Männen och kvinnorna hölls åtskilda. Det fanns två grupper med kvinnor. Av de 130 personerna hade 47 dött, när vi alla släpptes 1991.

– Vi var i mycket dåligt skick när vi släpptes. Jag var nära att dö. De opererade mig, innan vi släpptes. Den dåliga maten var en av orsakerna till min dåliga hälsa. En annan var att vi nästan kvävdes i cellerna. Det fanns inga fönster och därför

inte tillräckligt med syre. I tur och ordning ställde vi oss vid små hål i väggarna för att andas. Det var fullt av folk i cellerna. Jag lider fortfarande av dessa skador.

– Min bror var förlamad i halva kroppen. Blod hade koagulerat i huvudet på honom efter tortyren.

– Min systers vänstra hand är förstörd på grund av tortyr. Hon har också ryggskador som en följd av tortyren.

När syskonen släpptes fanns deras föräldrar i flyktinglägren. De fick därför förlita sig till hjälp från andra västsaharier. Efter frigivandet förbjöds de att prata med någon. Det var stor kontroll över dem. De

marockanska myndigheterna sa att de inte fick störas, för att de var i dålig kondition. De fick ingen hjälp, inte id-kort, inte dokument för att kunna arbeta, inte körkort. De fick id-handlingar senare men inte för att kunna arbeta.

– Vi kräver en ursäkt. På grund av påtryckningar från internationella organisationer har en liten kompensation betalats ut av IER (Instance Equité Reconciliation) men det är en lögn att de har gjort rätt. Jag fick en tredjedel av det marockanska fångar har fått i kompensation. Det marockanska rådet för mänskliga rättigheter CCDH säger att allt är klart och att

130 västsaharier satt i det hemliga fängelset Khalat M’Ghouna i Atlasbergen, försvunna för familjen

ter från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporter från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporter från ockuperat

lis och flera fick föras till sjukhus.

Unga västsaharier krävde självbestämmande i en manifestation i Maatallah i El Aaiún

den 25 mars. Polis ingrep och stoppade manifestationen. Dagen därpå arresterades Elmokhtar Akhnabila, 65 år, och hans son Mohamed. Hans fru och döttrar skadades när po-

lisen bröt sig in i hemmet. Fadern och sonen dömdes till tio månaders fängelse den 31/5.

Den militära ockupationen av Västsahara

fallen nu är avslutade. Det är helt fel! Ingen utredning har gjorts, ingen är åtalad och ingen är dömd. Vi vill ha upprättelse.

Intifadan 1999 hjälpte till att förbättra situationen för de före detta "försvunna".

– Internationell uppmärksamhet och media är mycket viktigt för oss. Före 1999 var området stängt, ingen kunde ta sig in.

– Vi kanske straffas nu, men det struntar vi i. Det är vår rätt att tala.

Nu är fängelset Khalat M'Gouna stängt. Bara en tom byggnad som är ombyggd med fönster finns för att visas upp. ■

och omvärlden. 83 överlevde. Syskonen Salek, Aziza och Mohamed är tre av dem.

El Ghalia Djimi är vice ordförande i ASVDH. Bild: Martin Wikström

El Ghalia Djimi lyfter på sin huvudslöja. Där finns inget här. Ett av spåren av misshandel och tortyr under de knappt fyra åren som hon satt fängslad tillsammans med Dahaa i det hemliga fängelset utanför El Aaiún.

Ghalia visar sin överarm och hundbetten, som man fortfarande efter 20 år kan se spåren av.

– Jag hade tur för jag träffade min man i fängelset. Han förstår den svåra situationen, eftersom han själv har upplevt den.

– Många av de före detta "försvunna" mår mycket dåligt både fysiskt och psykiskt. Att människor över huvud taget klarar sig beror på att man hjälper varandra. Det finns en stor sammanhållning och medkänsla i den västahariska gruppen. Grannar hjälper varandra, berättar Ghalia.

De före detta "försvunna" riskerar varje dag att stöta ihop med sina torterare på El Aaiúns gator. Hur klarar man det?

– Det är inte jag som ska straffa dem. Det är guds uppgift. Självt har jag förlåtit dem. De handlade som de gjorde för att de var tvungna till det. Jag känner mig helt lugn när jag ser dem på gatan, men andra kan naturligtvis ha en helt annan inställning.

– Jag tror inte att det någonsin kommer att bli någon folkomröstning.

Det finns inga mänskliga rättigheter här

Marocko vill inte att allt ont som de har gjort oss ska komma fram i ljuset.

Ghalia hade utbildat sig till jordbrukstekniker på en tvåårig utbildning efter gymnasiet. Efter frigivandet var hon arbetslös i tre år.

Hon är vice ordförande i den förbjudna människorättsorganisationen ASVDH.

– Vi är offer för Marockos brott. Pressa Marocko att erkänna vår rätt att arbeta. Hjälp offren. Vår organisation måste också tillåtas. Marocko påstår att det finns mänskliga rättigheter här. Det är helt fel.

Ghalia växte upp hos sin mormor Fatimatou Ahmed Salem Baad i Agadir i Marocko. Mormodern var inte intresserad av politik men höll sitt hem öppet för alla västaharier som kom till staden för sjukhusbesök eller för studier. Hon var en hjälpande hand speciellt för ungdomarna på 70-talet. Alla var välkomna.

Den 4 april 1984, när hon var 60 år, arresterades hon av marockansk polis, som ansåg att hennes hem var ett Polisariokontor. Sedan dess är hon försvunnen. Ghalia har hört att hon torterades svårt i fyra dagar. Det fanns inget barnbarnet kunde göra. Det var omöjligt att agera i Västsahara. Men föräldrarna bodde i Holland och de skrev till Amnesty International. ■

område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste

har hittills kostat Marocko 31 miljarder dollar enligt den marockanske oberoende ekonomen Fouad Abdelmoumni. Dessutom tillkommer 25 miljarder för civila kostnader,

säger ekonomen i en artikel i El Pais den 11 mars.

Matransonerna för april månad är ännu

inte fyllda, säger i mars Västahariska Röda Halvmånen i flyktinglägren, som dessutom påpekar att reservförråden fortfarande är tomma.

Minor och övergrepp i Västsahara

På aktionsdagen Befria Västsahara från förtryck och minor, den 1 mars i Stockholm, talade två unga kvinnor om under vilka tuffa förhållanden västsaharierna lever idag. 23-åriga Rabab Amidanes familj trakasseras av marockansk polis för hennes befrielsekamp och med hjälp av 27-åriga Mikaela Wallinder lär sig västsahariska barn att känna igen marockanska klusterbomber.

Rabab Amidane har varit i Sverige en gång tidigare, under ett hastigt besök i Göteborg, på väg till Norge. Hon var därför extra bevakad av marockanska myndigheter när hon skulle resa till Sverige igen. Efter att först ha nekats utresa fick hon till slut resa.

Den unga västsahariska universitetsstudenten är van vid marockanska myndigheters behandling. Som västsaharier boende i det av Marocko ockuperade Västsahara är varje dag en kamp för rättigheter som för andra är självklara. Inför publiken i ABF-huset i Stockholm berättar hon att få västsaharier i det ockuperade Västsahara har möjlighet att som hon studera på universitetet i Marocko.

– Skolsystemet i det ockuperade Västsahara fungerar inte, säger Rabab. Det märks framför allt när man kommer till universitetet i Marocko, då de marockanska studenterna ligger långt före. Många västsahariska ungdomar vågar inte heller gå till skolan på grund av diskriminering och misshandel. Jag känner en 11-årig pojke som inte går i skolan sedan polisen väntade på honom vid skolentrén. De hade ett foto på honom från en demon-

stration han deltagit i och förföljde honom.

I de ockuperade delarna finns inga universitet och få västsaharier har pengar att läsa på universitet i Marocko, men Rababs föräldrar har sparat så att hon ska kunna läsa vidare. Sedan tre år tillbaka läser hon engelska på universitetet i Marrakech, men det är inte lätt.

Enligt den marockanska staten är Västsahara en del av Marocko, vilket också lärs ut i skolorna. Den Gröna marschen, då marockansk militär backade upp civila marockaner att ockupera Västsahara beskrivs i läroböckerna som en fredlig, civil marsch och att marockanerna bara återtog vad som rättmätigt var deras. Den Internationella domstolen i Haags domslut att Marocko inte har någon rätt till Västsahara får marockanska och västsahariska elever inte lära sig i skolan.

Rabab berättar att marockansk militär bombade sönder västsahariska städer och utförde massakrer. Hon påpekar att den spanska människorättsförsvararen och

Rabab Amidane. Foto: Martin Wikström

domaren Baltasar Garzón vill ställa marockanska generaler inför rätta.

Även på universitetet utsätts Rabab och andra västsaharier för diskriminering. De utestängs från föreläsningar då lärarna menar att de är upprorsmakare. Ibland stängs de helt sonika av under kortare perioder, vilket hänt Rabab tre gånger.

För ett år sedan utförde flera västsahariska studenter en fredlig demonstration på universitetsområdet. Den slutade med att polisen stormade området, misshandlade demonstranterna och förde flera av dem till brutala förhör i polisens tortyrcentral under torget i Marrakech. En av Rababs väninnor misshandlades så svårt att hon förlorade ett öga, en annan knivskars i magen. En manlig student kastades ut från femte våningen och bröt båda benen.

Medan Rabab talar passerar bilder på misshandeln och de fredliga demonstrationerna revy på en duk bakom henne. Hon berättar, att det sedan 2005 pågår en fredlig intifada mot marockanska myndigheter. Alltsedan dess utför de ockuperade västsaharierna manifestationer och demonstrationer. 15 yngre män som deltagit har försvunnit sedan polisen gripit dem. Alla som deltagit i intifadan kan vittna om hur deras familjer trakasseras av polisen.

Rababs familjs hus har stormats av polis 20 gånger de sista tre åren. Hennes 14-åriga syster har slagits och utsatts för tuffa förhör. Hennes lillebror har dömts till fem års fängelse för att ha deltagit i en demonstration. Rabab själv har gripits vid ett par tillfällen för förhör och utsatts för misshandel. Många som lämnat polisens celler berättar om misshandel och sexuella övergrepp.

Få unga västsaharier ser ljus på framtiden.

Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område

Bullahi Mohamed Bachri, en 18-årig elev i El Aaiún, torterades i fyra timmar efter att ha gripits av marockansk polis vid en manifestation i El Aaiún den 27 mars.

Västsahariern Abdalahi Zoubeir, 55 år, har sökt politisk asyl i Spanien på grund av förtrycket i den ockuperade delen av Västsahara. Han arbetade tidigare för den

marockanska administrationen i El Aaiún efter att ha hoppat av från flyktinglägren 1989. De marockanska myndigheterna har gradvis plockat av honom arbetsuppgifter.

den. Möjligheterna till utbildning och jobb begränsas. Västsaharierna i Marocko sticker ut, om inte för sina traditionella kläder så för sin arabiska dialekt som är väldigt olik den marockanska. Det gör att de är lätta att diskriminera vid anställningsintervjuer och i skolor.

Enligt Rabab försöker allt fler unga västsaharier ta sig till Kanarieöarna. Själv vill hon läsa klart på universitetet och fortsätta att kämpa för ett fritt Västsahara. Även om hon mot förmodan skulle kunna få ett jobb, säger hon sig inte vilja ha det. Hon vill inte jobba åt ockupationsmakten.

Hundra fält med klusterbomber

Exakt hur många minor som finns utefter den långa mur, som Marocko byggt för att avskärma det ockuperade Västsahara från de befriande delarna, vet man inte. Marocko har inte skrivit under Ottawa-konventionen från 1997, som förbjuder användningen av minor. Man släpper få uppgifter om den militära bevakningen av det ockuperade Västsahara.

Enligt Mikaela Wallinder, som jobbar för den brittiska organisationen Landmine Action, publicerade Marocko en rapport förra året, där det framgick att man desarmerat och rensat ut 18 000 minor. Men det framgick inte hur många som fanns kvar.

Polisario har å sin sida skrivit under

Mikaela Wallinder. Foto: Martin Wikström

En klusterbomb, som har upphittats och markerats av MINURSO vid Tifariti på Polisariokontrollerat område. Bild: MINURSO

Ottawakonventionen. Och sedan 2006 är Landmine Action den enda organisation som kartlägger och desarmerar minor och bomber i de befriande delarna av Västsahara. Till sommaren räknar man med att vara klara med kartläggningen och kommer sedan att göra en atlas där alla odetonerade minor och bomber ska finnas tydligt utmärkta.

Mikaela berättar att en stor överraskning för dem, när de inledde arbetet, var att det fanns så många odetonerade klusterbomber. I de norra delarna av det befriande området räknar de med att det finns 20 minfält och närmare 100 fält med klusterbomber.

Klusterbombarna är förrädiska, eftersom de påminner mycket om stenar och bollar. I de befriande delarna rör sig många nomader, särskilt kring oaserna, och de har berättat för Mikaela att de inte vetat om att de funnit bomber där.

– Förra året dog två pojkar då de plockade upp bomber, säger Mikaela. En annan skadades svårt.

Men hon berättar också om en flicka på åtta år som sett hur Landmine Actions två

desarmeringslag arbetar och sedan märkt ut en bomb som hon hittat. Sedan gick hon och hämtade Mikaela och visade var bomben låg.

– Det visar att vi gör skillnad, säger Mikaela. Mycket av vårt arbete handlar om riskutbildning, att berätta hur minorerna och bomberna ser ut och vad man ska göra om man hittar några.

Landmine Action utbildar lokal personal, ofta före detta Polisariosoldater, för att fortsätta med desarmeringsarbetet efter att den utländska utbildningspersonalen åkt hem. Det kan ta upp till fem-sex år att desarmera alla bomber och minor i det befriade området. Därför är det viktigt att kartlägga, så att nomader och de västsaharier som vill återvända från flyktinglägren i Algeriet vet, var minorerna och bomberna ligger.

Både Rabab och Mikaela är vittnen till en över 30 år gammal konflikt, bortglömd av många, men deras unga ålder ger hopp om att Marockos övergrepp på Västsahara inte ska glömmas bort utan en gång nå en lösning.

Erik Halkjaer

Porter från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område *** Senaste nytt *** Rapporten från ockuperat område

Ett fackföreningsmöte stoppades av marockansk polis den 4 april. Femton personer skadades och fem arresterades, rapporterar arso.

Västsaharas president Mohamed Abdelaziz uppmanade FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon att vidta åtgärder så att de västsahariska politiska fångarna frigges och att för-

trycket mot den västsahariska befolkningen upphör. MINURSO:s mandat måste också gälla de mänskliga rättigheterna, säger presidenten den 29 april.

Studenter i Marrakesh förföljs:

”Vi ska slå ihjäl dig”

– Om du fortsätter, så ska vi kidnappa dig eller slå ihjäl dig, hotade en anonym man Rabab Amidane i telefon i april. Det var för att hon i bild och skrift dokumenterar övergreppen mot de västahariska studenterna vid universitetet i Marrakesh, som Rabab utsattes för dessa hotelser.

Flera studenter har blivit skadade eller fått sina studentrum sönderslagna efter attacker från gäng, som betalas av marockansk polis.

– Polisen vill inte göra detta jobb själva längre efter all internationell uppmärksamhet. I stället låter de andra göra skitjobbet, säger västahariska studenter.

Doktoranden Latif Lahbib utsattes för ett mordförsök den 13 april. Han hade rest till Marrakesh för att demonstrera mot den marockanska ockupationen.

– Jag satt på ett café på universitetsområdet och upptäckte två poliser som cirklade runt på motorcykel. De pratade med någon i polisradion och gav sig sedan iväg. Några minuter senare dök minst 30 personer upp utrustade med svärd. Jag försökte ta mig därifrån, men de hann upp mig. Sedan minns jag inget förän jag vaknade på sjukhuset, berättar Latif, som doktorerar vid universitetet i Rabat.

Han tvivlar inte på att det är polisen som ligger bakom angreppen på de västahariska studenterna.

– Polisen visar gängen vilka som ska tas och var de finns utan att blanda sig i våldet själva. De vill att angreppen ska se ut som uppgörelser mellan studenter, säger han.

Latif vågade inte stanna mer än två

dagar på sjukhuset, trots att han var svårt skadad med flera knivhugg i sidan. Han var rädd att marockansk polis skulle söka honom där. Sådant har skett flera gånger tidigare.

Det var i början av april som en ny grupp värvades av polisen för att ge sig på ungdomarna, säger de västahariska studenterna.

– Polisen rekryterar andra studenter och uteliggare för att angripa oss. De beväpnar och beskyddar dem. De vill skapa en konflikt mellan oss och den marockanska befolkningen och ge sken

av att vi är våldsamma upprorsmakare. Det är helt fel. Alla våra aktioner är fredliga, säger Rabab Amidane.

Flera västahariska studenter lämnade Marrakesh i april av rädsla för mobben. Därigenom missade många av dem viktiga slutexamina.

Studenterna tror att de marockanska myndigheterna vill samla ihop alla västaharier på ett och samma universitet, det som ligger i Agadir. På så sätt skulle man slippa protestyttringar i flera städer i Marocko.

En annan student, Haddi Yarba,

26 år, blev slagen med en sten i huvudet den 23 april vid en demonstration, där studenterna krävde att studenten Khalihina Abu-Alhassan, som fängslades 13 april ska friges.

Baihada Loujaj, en 26-årig juridikstuderande från Casablanca, greps av polis den 25 april, när han kom med taget till Marrakesh. Ingen visste var han fanns, men fyra dagar senare släpptes han efter att ha blivit torterad.

Nhabouhas två bröder är försvunna.

Femton ungdomar försvunna 2005

– De marockanska myndigheterna vill tiga ihjäl detta. De har erbjudit släktingar jobb för att få tyst på oss, säger Nhabouha.

För drygt två år sedan den 25 december 2005 skulle 15 västahariska ungdomar ge sig iväg till Kanarieöarna i båt för att rapportera om den fredliga intifadan, som hade startat sex månader tidigare i protest mot Marockos ockupation. Ungdomarna hade med sig dokument och cd-skivor, som de tänkte visa på en presskonferens. Nhabouhas bröder Abderrahman och Abobouallah var två av dessa ungdomar.

Men de kom aldrig fram. Enligt marockanska myndigheter har ungdomarna drunknat. Några bevis eller kroppar har de emellertid inte kunnat visa upp.

Nhabouha berättar i stället att det finns vittnen som har sett ungdomarna gripas av polis på stranden utanför El Aaiún. Det finns också uppgifter på att de 15 personerna lever och finns på ett fängelse söder om Agadir i Marocko.

På två-årsdagen av försvinnandet samlades systrar och mödrar till de försvunna ungdomarna till en stilla sittdemonstration i El Aaiún. De blev bortmotade och slagna av marockansk polis. Det är inte första gången släktingarna i kommittén tystas ned eller blir bortkörda.

– Jag kommer inte att ge upp. Jag ska fortsätta att leta efter mina bröder.

Text och bild:
Lena Thunberg

Lena Thunberg

Haddi Yarba, Latif Lahbib och Baihada Loujaj är tre av de västahariska studenter vid universitetet i Marrakesh som misshandlats.

Bilder: www.vest-sahara.no

Jan Strömdahl:

Inte en euro till Marocko!

I slutet av mars utkom årets versioner av Utrikesdepartementets rapporter om hanteringen av de mänskliga rättigheterna i världens länder. Västsahariernas situation behandlas i tre: Västsahara, Marocko och Algeriet. Snabbt kan man konstatera att Marocko är Sveriges (och EU:s) favoritland, att Västsahara i sin helhet hanteras som "administrerat" av favoriten och att Algeriet inte är någon favorit. Sverige tycker dock att Algeriet borde ta större ansvar för de flyktingläger, som västsaharierna vill och kan förvalta själva.

I Marockorapporten kan man ta del av en delvis rak och avslöjande beskrivning av ett odemokratiskt och omänskligt förtryckarsystem. Hela tiden försöker dock författarna släta över med påståenden om att det i alla fall är bättre än under "blyåren", att kungen lovat utveckling, att nya lagar stiftats och att EU gödslar ett samarbete med mycket pengar.

Jag kan inte låta bli att citera följande om de politiska rättigheterna:

"Marocko är en exekutiv monarki där regenten både beslutar och regerar. Enligt konstitutionen utser kungen premiärminister och flera viktiga ministrar som utrikes- och inrikesministrarna. Övriga regeringsmedlemmar måste godkännas av kungen och kan också avsättas av honom. Kungen leder regeringsorganen, som äger rum med ojämna mellanrum. Han kan också upplösa parlamentet och styra via dekret. Kungen tillsätter högre tjänstemän, till exempel cheferna inom försvars- och ordningsmakterna. Som ättling i direkt nedstigande led från profeten Mohammed är kungen också Marockos religiöse och andlige ledare med titeln "de troendes befälhavare" (Amir al Moumine), en viktig funktion för den i allmänhet djupt troende befolkningen. I den konstitutionellt befästa rollen leder han de lärdes ("Ulema") högsta råd, tillsätter ministern för muslimska frågor som övervakar moskéerna (samtliga statliga) och ima-

Fattigdom och rikedom möts i El Aaiún, Västsaharas huvudstad. Bild: Lena Thunberg

merna. Han är också den enda person som kan avge fatwas. Detta sätt att förena rollerna som världslig och religiös ledare är unikt i arabvärlden. Kungen är också den enda föreningspunkten mellan stat och religion i Marocko, till exempel är lagstiftningen inte inspirerad av sharia. Kungen har också, personligen och genom närstående, ett mycket stort inflytande i det privata näringslivet, inte minst i företag som tillhandahåller baslivsmedel och basnyttigheter som telefon, vatten och el."

Man kan ju fråga sig hur mycket av mänskliga och politiska rättigheter ett sådant system tillåter och varför denna kungliga superdiktatur blivit västvärldens kelgris. Några små citat till:

"Däremot finns alltjämt trovärdiga uppgifter om fysiska övergrepp och tortyr, som de senaste åren i några fall lett till dödsfall ... Korruptionen är djupgående ... Inför valen till parlamentets råds-kammare 2006 utförde inrikesministeriet omfattande telefonavlyssning av kandidaterna ... Den offentliga sjukvården är bristfällig ... den höga analfabetismen som ett av de största MR-problemen i Marocko ... Klyftorna mellan de rikaste och de fattigaste är enorma, någon fördelningspolitik i egentlig mening finns inte..."

När det gäller Västsahararapporten kan man först konstatera att det är positivt att Västsahara fått en egen rapport och inte bara behandlas som en del av Marocko. Men UD håller tyst om att Marocko folkrättsvidrigt ockuperar och att denna ockupation endast gäller de två tredjedelar av landet som ligger väster om den minerade och befästa mur, som marockanerna byggt

med bland annat israelisk hjälp. I övrigt är situationen ungefär som i Marocko fast värre, eftersom Marockos överhöghet inte får ifrågasättas, den västsahariska flaggan inte får visas offentligt, Polisariovänliga hemsidor blockeras och så vidare.

Utrikesdepartementet framhåller att det förs en regelbunden dialog om de mänskliga rättigheterna mellan EU och Marocko. Man påstår att Marocko är det land i Mellanöstern-Nordafrika med vilket ett sådant arbete hunnit längst. Som en del av grannskapspolitiken stöder EU ett stort antal projekt i Marocko till stöd för mänskliga rättigheter.

Villkora det ymniga stödet till Marocko: Den utlovade avkoloniseringsen av Västsahara måste genomföras.

INTE EN EURO TILL MAROCKO UTAN ETT FRITT VÄSTSAHARA!

Det skulle främja fred och utveckling i hela regionen.

Jan Strömdahl
ordförande i Föreningen Västsahara

Ny Polisariorepresentant

Brahim Mohktar efterträder Lamine Yahiaoui som ny representant för Polisario i Sverige, Finland och Norge. Han har tidigare varit representant i bland annat Storbritannien och Irland samt senast chef för Polisarios protokoll i flyktinglägren.

Lamine Yahiaoui är sedan i mars representant i Storbritannien och Irland.

Det är inte bara utländska båtar som fiskar i väst-sahariska vatten. Marockanska bosättare är anställda på lokala båtar.

Göteborgare misstänkta för olaga fiske

Ägarna till de två svenska fiskebåtarna Aldo och Nordic IV är misstänkta för olaga fiske i Västsahara, där båtarna under en längre tid och fortfarande bedriver fiske utan tillstånd. Båtarna ägs av två svenska bolag och bakom dem finns två Göteborgsfamiljer.

I april slog polisen till och gjorde husrannsakan i två villor i Göteborg samt på bolagens kontor. Polisen gjorde ett stort beslag av datorer och bokföringsmaterial.

– Beslaget kommer nu att utvärderas och troligen kommer vi att ta hjälp av ekorevisorer, berättar kammaråklagare James van Reis.

En av fiskarna har hittills förhört av polis.

– Han var mycket indignerad, säger åklagaren.

Huruvida polisen har direktkontakt med båtarna nere i Västsahara vill åklagaren inte avslöja.

– Båda båtarna håller på med olaglig verksamhet och verksamheten fortsätter, säger James van Reis. Nu har vi säkrat ett omfattande material.

Beslut om eventuellt åtal kommer att tas när materialet har granskats.

2006 slöt EU ett kontroversiellt fiskeavtal med Marocko, där de väst-sahariska ockuperade vatten ingick. Avtalet ger elva EU-länder rätt att fiska där, men Sverige är inte ett av dem. Spanien har en stor kvot av detta fiske. Sverige röstade som enda land emot fiskeavtalet på grund av att de väst-sahariska vatten ingick.

Svenska fiskebåtar har under lång tid varit stationerade på Kanarieöarna och bedrivit fiske i väst-sahariska vatten. De levererar den mesta fisken till en fiskeindustri i den väst-sahariska staden Dakhla.

Enligt Henrik Svenberg, ordförande för Sveriges Fiskares Riksförbund, har de svenska fiskarna rätt att fiska i väst-sahariska vatten, eftersom de har privaträttsliga avtal med företag i Västsahara.

Det håller inte kammaråklagaren med om. Han påpekar att båtarna seglar under svensk flagg och saknar både fartygstillsättning och tillstånd att bedriva fiske i väst-sahariska vatten.

Brottet kan ge fängelse i ett år eller böter. Det kan bli unikt höga böter eftersom det rör sig om en längre tids olaga fiske.

Fiske - inget för väst-saharier

Hamnarna i både El Aaiún och Dakhla har byggts ut. Stora moderna fiskerianläggningar finns där. Lastbilar med frusen fisk går i skytteltrafik till Agadir i Marocko.

Fiske har aldrig varit en väst-saharisk näring.

– Högst 10 % av väst-saharierna jobbar med fiske, säger aktivisterna som jag träffar. Men i fiskfabrikerna förser man marockanska kvinnor med väst-sahariska kläder för att ge sken av att väst-saharier jobbar där. Det är marockanska intressen som styr fisket och de ljuger för de utländska företagen, säger aktivisterna.

Aktivisterna berättar också att fiskarter håller på att försvinna på grund av den hårda exploateringen av fisket.

Polisario, väst-sahariernas representant, har fördömt all exploatering av Västsaharas råvaror. Från El Aaiúns hamn.

Text och bild: Lena Thunberg

Frank Ruddy, MINURSO-chef 1994:

Marocko är en effektiv polisstat

– Konflikten handlar inte om en autonomiplan, det vill säga begränsat självstyre. Det är bara en i raden av illusioner som Marocko har skapat för att lura bort världssamfundet från det som detta verkligen handlar om, nämligen att Marocko har stulit både västahariernas land och allt inflytande över sin egen framtid, sa Frank Ruddy, chef för MINURSO:s folkomröstning (som ännu inte ägt rum) 1994, vid ett tal i Alaska i oktober 2007.

– Trots mängder av resolutioner i FN:s säkerhetsråd och trots att FN:s avkoloniseringsutskott behandlar Västsahara som en marockansk koloni, fortsätter Marocko att sätta sig över alla lagar och att sitta kvar och styra över Västsahara, sa han. Ruddy menade att det bara är för att Marocko är "hjälpssam" på andra områden och en viktig allierad, som USA förra året uttryckte stöd för den så kallade autonomiplanen, vilken inte innebär något reellt inflytande alls för västaharierna.

Marockos stöld av Västsaharas naturresurser, som enligt FN:s rättschef 2002 är

illegalt, sker nu i konspiration med EU, säger Ruddy med hänvisning till fiskeavtalet som ger 119 EU-båtar rätt att fiska i marockanska och västahariska vatten till stora kostnader för EU.

Frank Ruddy säger om sin tid i MINURSO, då västaharierna skulle registrera sig som röstberättigade, att "Marocko drev en terrorkampanj mot västaharierna utan att FN-representanten lyfte ett finger."

– Inte sedan apartheidregimen i Sydafrika på 70-talet har jag sett något liknande, menar han. Och MINURSO var helt i händerna på Marocko.

– Marocko styrde FN-missionens arbete. De buggade FN:s telefoner, öppnade FN-post och sökte igenom FN-personalens bostäder. Jag var tvungen att lämna mina rapporter både till FN-representanten och Marockos representant. Man försökte inte ens att låtsas att MINURSO var oberoende. Dessutom förhindrade Marocko västaharier att registrera sig och satte in marockaner i stället, säger Ruddy

Frank Ruddy i Alaska. Foto: Bruce Bruseth

och beskriver Marocko som en mycket effektiv polisstat.

– Västaharier som rapporterade till FN om hur de behandlades var rädda att de skulle "försvinna". De bad FN att hålla ett öga på dem. De var också livrädda för att marockaner skulle se dem prata med FN-personal, säger Ruddy.

Lena Thunberg

Dansk före detta MINURSO-chef tar bladet från munnen

– FN måste reagera och bli tydligare i sina krav. Det är hög tid att folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls.

Det menar den danske generalen Kurt Mosgaard, som 2005-2007 var chef för MINURSO:s militära del.

– Klassisk realpolitik är orsaken till att man inte har kommit fram till en lösning i Västsaharakonflikten, menar han också.

– Några av säkerhetsrådets permanenta medlemmar har nog haft en anknytning till en av parterna och det har gjort att man inte vill pressa för hårt, säger han i en intervju i den norska Flyktinghjälps nyligen utgivna häfte "Okkupert land, fordrevet folk".

General Mosgaard är inte populär i marockanska kretsar. Den marockanska propagandawebbsidan www.polisario-confidential.org publicerade i april arti-

Kurt Mosgaard. Bild: Ingrid Pedersen

klar, där man försöker ge generalen vanrykte. Han anklagas för att stödja Polisario. Ett foto där han bär ett Polisariomärke har publicerats.

Kurt Mosgaard skrattar åt det hela.

– Jag har aldrig gått omkring med ett Polisarioemblem på mina kläder.

Han menar att bilden antingen är manipulerad eller att märket har satts dit.

General Mosgaard var den MINURSO-chef som beordrade att den marockanska flagga, som under 16 år vajat på FN-högkvarteret i El Aaiún, äntligen

skulle halas för gott.

– Västsahara är ett territorium där statusen ännu inte är avgjord. Då kan man inte acceptera att det vajar en marockansk flagga på FN-byggnaden. Det är helt emot FN:s neutralitet, säger Mosgaard.

45 miljoner dollar om året kostar FN-styrkan, som ännu efter 17 år inte har genomfört sitt uppdrag. Ett av problemen, menar Mosgaard, är att man har valt att hålla sig till FN:s kapitel VI, det vill säga en fredlig lösning som båda parter kan acceptera.

– Det är på tiden att FN sätter ned foten, menar han. Om säkerhetsrådet går ett steg vidare och använder sig av kapitel VII kan man använda sig av tvång för att skapa fred.

Lena Thunberg

FN-mandatet förlängt med ett år

Det var förbjudet att fotografera UNHCR:s byggnad i El Aaiún.

”United Nothing”

Jag räknade till 60 marockanska flaggor utanför MINURSO:s högkvarter i El Aaiún. De stod i magnifika flaggstängskluster på trottoaren utanför högkvarteret. En mycket tydlig och ilsken markering. Det var överhuvudtaget väldigt många marockanska flaggor överallt i den västsahariska huvudstaden.

Jag tog en bild på FN-organet UNHCR:s kontor, som var beläget helt avskilt i ett elegant villakvarter. Omedelbart dök två poliser upp och upplyste mig om att det var förbjudet att fota både UNHCR:s och MINURSO:s byggnader.

”United Nothing” kallas FN av västsaharier.

– Vi har ingen kontakt med MINURSO, berättar människorättsaktivisterna.

De berättar om demonstrationerna i oktober 1992, då tio västsaharier gick till MINURSO för att rapportera om misshandel och gripna ledare. FN-styrkan överlämnade då de tio till Marocko, som omedelbart fängslade dem.

Ingen västsaharier har fått jobb som lokalanställd på MINURSO:s kontor, bara marockaner.

– Är du västsaharier, så har du ingen chans, fick en ung kvalificerad västsahariska veta, när hon sökte jobb.

Text och bild: Lena Thunberg

FN:s säkerhetsråd förlängde MINURSO-styrkans mandat med 12 månader den 30 april. De båda parterna, Marocko och Polisario Front, uppmanas att fortsätta de FN-ledda förhandlingarna utan förutfattade åsikter för att nå en rättvis, varaktig och ömsesidigt accepterad lösning som ger det västsahariska folket självbestämmande.

De förhandlingarna som leddes av FN-sändebudet Peter van Walsum i Manhasset utanför New York vid fyra tillfällen har inte lett till något resultat. Vid mötena i juli och augusti 2007 och januari och mars 2008 har Marocko hävdade att begränsat självstyre, autonomi, är den enda förhandlingsbara lösningen medan Polisario hävdar att självständighet måste finnas med som ett alternativ i avkoloniseringsprocessen.

Av de förslag på ytterligare förtroendeskapande åtgärder som van Walsum föreslog accepterade parterna att besök mellan familjer ska ske även landvägen. Hittills har alla besökande flugits i FN-plan mellan flyktinglägren och den ockuperade delen av Västsahara.

Polisarios chefsförhandlare, Mahfoud Ali Beiba beklagar i ett uttalande efter mötet i Manhasset den 18 mars att Marocko har förkastat de flesta av de förtroendeskapande åtgärder som FN-sände-

budet föreslagit.

Polisario och Västsaharas regering uppmanade då också FN att ta sitt ansvar för att skydda västsaharierna från det brutala förtrycket samt att häva den mediablockad som de marockanska myndigheterna är skyldiga till.

I en kommentar till säkerhetsrådets resolution den 30 april sa en talesperson för USA:s utrikesminister att ”... någon form av autonomi under Marockos överhöghet är den enda realistiska vägen framåt för att lösa denna långa konflikt.”

Ett liknande uttalande gjorde Peter van Walsum den 21 april, då han menade att så länge Marocko inte tvingas att överge sitt krav på överhöghet över Västsahara är ett självständigt Västsahara inte realistiskt.

Polisariorepresentanten Omar Mansour fördömde dagen efter uttalandet. Ingen annan än det västsahariska folket kan välja sin egen framtid i total frihet och demokrati, sa han.

Västsaharas president Mohamed Abdelaziz sa i en spansk presskommentar att Peter van Walsums uttalande är emot internationell lag och att det omedelbart diskvalificerar honom som medlare.

Lena Thunberg

Det byggs överallt i El Aaiún för att ta emot alla marockanska bosättare som ständigt flyttar in. Utanför MINURSO:s högkvarter vajar marockanska flaggor. Bild: Lena Thunberg

VILL DU VETA MER?

Tidskriften Västsahara/
Föreningen Västsahara
nyheter, bakgrund,
informationsmaterial
www.vastsahara.net

arso
bakgrund och nyheter på
engelska
www.arso.org

ASVDH
västsaharisk människorättsorganisation
www.asvdh.net

Polisario Front
Tel 08-315610

Stöttekomiteen för Vest-Sahara
kontinuerlig uppdatering
av nyheter
www.vest-sahara.no

SPS, Sahara Press Service,
rapporterar från de
västsahariska
flyktinglägren
www.spsrasd.info

VästsaharaAktionen
25 medlemsorganisationers
kampanjsida
nyheter, bakgrund,
plattform
www.vastsaharaaktionen.se

Glöm inte att prenumerera!

Fyra nummer per år.

Privatpersoner 100:-

Organisationer 125:-

Utland 175:-

Pg 204003-8

FAKTA OM VÄSTSAHARA

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över länder som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielse rörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara.

Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. I maj 2006 undertecknade EU ett sensationellt fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade. Detta strider mot internationell lag.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

Jag var "turist" i ockuperat land

Plötsligt dyker de upp i bostadskvarteret nära Smaras centrum, några unga västsa-
harier som skyddar sina ansikten för att
inte bli igenkända. De rusar fram till en
vägg och sprejar VIVA RASD. En av dem
har en flagga, som han stolt vecklar ut.

Men den marockanska polisen är inte
långt borta. Det gäller att agera snabbt.
Ungdomarna rusar vidare till nästa vägg,
ser sig snabbt om och sprejar några slag-
ord till. Det hela är över på några minuter.

De klarade sig! Ingen blev gripen, miss-
handlad, torterad och dömd till fängelse
som så många andra människorättsakti-
vister i den ockuperade delen av Västsahara,
som kräver det som FN i 17 år för-

sökt genomdriva: rätten till ett självstän-
digt Västsahara.

I mars besökte jag den ockuperade delen
av Västsahara. Jag reste som vanlig turist
men lyckades träffa många aktivister, som
trots den risk de utsatte sig för, berättade
om sina liv.

- Du är en budbärare, sa de och berät-
tade om hoppet att journalister ska kunna
besöka dem.

Det här är ett temanummer om aktivisterna
i den ockuperade delen av Västsahara.

Lena Thunberg, redaktör